

Є. П. Суєтнов.

ПРОГРАМА ООН З НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА (ЮНЕП, 1972) – міжурядова програма, спрямована на вирішення найгостріших глобальних і регіональних проблем сучасної екол. кризи (опустелювання, деградації ґрунтів, погіршення якості та зменшення кількості прісних вод, забруднення Світ. океану тощо).

Штаб-квартира ЮНЕП розміщується в м. Найробі (Кенія) і здійснює свою діяльність через підрозділи, регіональні представництва та ін. віддалені офіси. ЮНЕП також працює за низкою екол. конвенцій через секретаріати та міжвідомчі координаційні органи.

Підрозділами ЮНЕП є: 1) Відділ комунікацій та інформування громадськості; 2) Відділ екол. права та природоохорон. конвенцій; 3) Відділ по здійсненню природоохорон. політики; 4) Відділ технологій, промисловості та економіки; 5) Відділ раннього попередження та оцінки.

Регіональні представництва ЮНЕП: 1) Регіональне бюро для країн Африки; 2) Регіональне бюро для країн Азії та Тихоокеанського регіону; 3) Європ. регіональне бюро; 4) Регіональне бюро для країн Латинської Америки і Карибського басейну; 5) Регіональне бюро для країн Півн. Америки; 6) Регіональне бюро для країн Зах. Азії.

Діяльність ЮНЕП охоплює широке коло питань і проблем, пов'язаних з навколишнім середовищем та сталим розвитком. Осн. метою ЮНЕП є організація міжнар. екол. співробітництва держав – членів ООН, організація та проведення заходів з охорони та поліпшення довкілля на благо нинішнього та майб. поколінь. Девіз Програми – «Довкілля в інтересах розвитку».

Робота ЮНЕП ведеться в таких напрямках: 1) завчасне попередження і оцінка конфліктів; 2) імплементація екол. політики; 3) технологія, в-во й економіка; 4) регіональне співробітництво; 5) екол. право і конвенції; 6) захист навколишнього середовища на глобальному рівні; 7) комунікації та громад. інформація.

ЮНЕП відіграє значну роль у розвитку міжнар. конвенцій у галузі екології та охорони навколишнього середовища, співпрацює з державами та неурядовими міжнар. орг-ціями. Будучи головним органом ООН у сфері охорони довкілля, ЮНЕП розробляє екол. програму, сприяє реалізації природоохорон. складової сталого розвитку в рамках системи ООН, неухильно виступає на захист природ. середовища земної кулі.

У справі планування і здійснення конкретних екол. заходів ЮНЕП діє за принципом 3-х рівнів. Перший рівень –

поширення серед країн-членів інформації щодо проблем навколишнього середовища і заходів, які вживаються для їх вирішення. Другий рівень – формування завдань і стратегії здійснення програм, заходів у світ. і регіональних масштабах, а також щодо окремих країн. Третій рівень – фінансування проєктів і програм, які отримали підтримку на другому рівні, з фонду навколишнього середовища.

За час свого існування ЮНЕП здійснила комплекс важливих екол. заходів глобального, регіонального і місц. значення. Під її егідою створена Глобальна система моніторингу навколишнього середовища та її складові частини: Міжнар. довідкова система джерел інформації з навколишнього середовища (ІНФОТЕРРА); Міжнар. реєстр потенційно токсичних хім. речовин. ЮНЕП – ініціатор розробки та прийняття ряду міжнар. договорів екол. характеру. Виступає організатором міжнар. наук. і наук.-практичних конференцій з відповідних питань. Під егідою ЮНЕП щорічно відзначається Всесв. день навколишнього середовища.

Лит.: Юридична енциклопедія, т. 5 / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К., 1998. URL: http://leksika.com.ua/14020202/legal/programa_oon_z_navkolishnogo_seredovischa; Офіційний сайт Програми ООН з навколишнього середовища. URL: <https://www.unenvironment.org>.

Є. П. Суєтнов.